

Några nya Hieracium-former och Hieracium-lokaler.

Af E. ADLERZ.

Under mina botaniska resor utom Närke hafva några nya Hieracium-former påträffats äfvensom åtskilliga nya lokaler för förut beskrifna arter. Framställningen häraf utgör ändamålet med följande lilla uppsats. De flesta Hieracierna äro tagna i Norge på trenne lokaler: 1) Valders, 2) Lille Elvedal, 3) Koppang. Uti Sverige har jag funnit några former uti Dal och på Öland. Hieracium-floran i Närke har jag tänkt göra till föremål för en särskild uppsats, då jag däråt ägnat den mesta tiden. Uti Valders insamlades de flesta Hieracierna vid Fosheimsæter i Røns socken, där, såvidt jag vet, ej någon botanist gjort hieraciologiska studier. Detta ställe är beläget 800 meter öfver hafvet på Aalfjällets södra sluttning. Trots den betydliga höjden trifves granen godt till följd af det sydliga läget och det skydd, som fjället lämnar mot nordliga stormar. Bergarten utgöres af glimmer- och lerskiffer. Nedanför gården med sluttning mot söder ligger en större öppen äng med en yppig Hieracium-vegetation. Här förekomma — för att nämna några af de viktigaste — former af *H. Pilosella* och *H. auriculinum*. Nära gården vid vägkanten prunka de vackra arterna, *H. Blyttii*, *H. aurantiacum* *scandicum och *H. croceum*, samt något längre ned *H. cernuum*. I tämligen stor ymmighet förekomma former af *H. melanostictum*.

Bland *H. gravastellum* märkas lätt den storblommiga *H. Sommerfeltii*, *H. fosheimense* n. subsp. och senare former af *H. dovrense* och *H. prenanthoides*.

På en utfärd från Fosheimsæter insamlades *H. lanceolatifolium* n. subsp. vid fjället Grindene samt *H. personatiforme* på fjället Galden vid Tyin (öfver 1000 meter.)

Vid återfärden från Fosheimsæter gjordes en utflykt till Torpen, där vid Finden (500 m. öfver hafvet) följande märkligare former påträffades: *H. pilosiusculum* n. subsp., *H. pycnotrichum*, *H. pseudangustum* m. fl. Denna trakt är som bekant väl känd isynnerhet genom C. J. LINDBERGS och H. DAHLSTEDTS undersökningar.

Vid Lille Elvedal och Koppang är Hieracium-floran studerad af P. J. NORRLIN. En ny form, *H. moruloides* n. subsp., är af mig insamlad vid Koppang. De af NORRLIN angifna formerna ha omnämnts, då därvid någon särskild iakttagelse blifvit gjord.

Från Dal äro uppgifter om Hieracium-floran lämnade uti DAHLSTEDTS arbete: *Bidrag till sydöstra Sveriges Hier.-flora* genom de af Kand. A. FRYXELL samlade formerna. Floran är dessutom studerad af K. O. E. STENSTRÖM, C. J. LINDBERG och K. JOHANSSON m fl. Af mig äro tvenne nya former anträffade: *H. robustistolonum* n. subsp. och *H. trichocaulon* β *serratum* n. var.

Beträffande floran på Öland finnas i DAHLSTEDTS bidrag uppgifter från flere botanister. En ny form, *H. longidentatum* n. subsp., är af mig funnen vid Borgholm.

I. Piloselloidea.

I. Pilosellina.

H. Pilosella L. **robustistolonum* n. subsp.

Tafl. 1 f. 1—4.

Stolones elongati, foliis numerosis conformibus vel accrescentibus instructi. Involucrum parvum.

Rhizoma sat tenue. *Stolones* flagelliformes, ad 46 cm. longi, cano-tomentosi, pilis albidis mollibus obtecti, ramosi, foliis obovato-oblongis conformibus vel accrescentibus acutis vel obtusis, supra viridibus, setulis sparsis, subtus cano-floccosis, pilis albidis vestitis instructi.

Folia rosularia exteriora (f. 1,2) obovato-oblonga, breviter acuta vel obtusa, interiora (intermedia et intima) (f. 3,4) lanceolata—oblongo-lanceolata, breviter acuta, in petiolum longum attenuata, omnia, supra viridia, setulis sparsis, subtus cano-viridia, floccosa, pilis albidis obtecta. *Scapi* 1—3, sat tenues, 10—30 cm. alti, floccosi, sub involucro dense glandulosi, pilis raris—densis instructi. *Involucrum* parvum, 7—9 mm. longum, 3—5 mm. latum, atro- vel griseo-virescens, ovoideum. *Squamæ* 1,25 mm. latae, glandulis nigris et pilis basi nigra ± densis dorso ± floccoso vestitæ, exteriores breves, interiores lineari-lanceolatae, viridimarginatae in apicem ± floccosum parum coloratum protractæ. *Calathidium* 25—30 mm. latum, ante anthesin nutans, flavum—citrinum. *Ligulæ* laterales vix laceratae, late purpureo-vittatae.

Utmärkande för denna form äro de långa stolonerna och de tämligen små blomkorgarna. En påfallande yppighet karakteriserar växtens vegetativa delar. Sålunda äro stolonerna icke blott ända till 46 cm. långa, grofva och greniga utan äfven talrika, i hvarandra intrasslade, bildande en sammanhängande matta. Denna *pilosella*-form odlades i Örebro hösten 1899, då bladrosetter med korta (7—8 cm.) stolonerna utbildades. Följande år utvecklades från dessa blomkorgar, i det att korgskaft utgingo från stolonspetsarna och från bladveckan. En mängd nya stolonerna utväxte, som genom späddare stamdelar och blad lätt skilde sig från dem under föregående höst bildade. Dessa yngsta stolonerna växte ganska hastigt. De längsta voro den 7 juni omkr. 10 cm. långa, den 13 16—18 cm., den 16 20—22 cm., den 20 20—28 cm. och den 22 24—26—30 cm. Den 28 juni befanns en stolon vara 36 cm. och den 8 juli mätte de längsta stolonerna på de 4 odlade stånden 36—40 cm.

Äfven i afseende på rosettbladen kunde samma yppiga växtsätt iakttagas. Hvert och ett af de od-

lade exemplaren utvecklade flere bladrossetter, hvilkas talrika stora och kraftiga blad trängdes om utrymmet. Det är därför omöjligt att på pressade exemplar få en tydlig föreställning om rosettbladens antal och ställning, enär ett dylikt exemplar måste delas i flere vid inläggningen. På de vilda exemplaren från Billingsfors voro bladen tämligen väl bibehållna, men på dem från Rostock voro de till större delen bortvissnade, då formen insamlades ⁴|_s 1898. På de odlade exemplaren nådde rosettbladen en betydlig storlek, särdeles under andra året.

Fig. 2 och 3 visa storleken af rosettbladen första året. Fig. 1 visar ett af de yttre och fig. 4 ett af de mellersta och inre bladen följande vår. På tre fullt utvecklade exemplar antecknades följande längdmått: ett yttre rosettblad höll 1,5 cm., 3 cm. och 4 cm. hos de respektive exemplaren, ett näst yttre 2 cm. 5 cm. och 6 cm., ett mellersta blad 13 cm., 14 cm. och 14 cm. och ett innersta blad 17 cm. Bladen voro matt gröna och glänsande på de odlade exemplaren, hvilket torde härröra af den bättre jordmånen.

Korgskaften äro 10—30 cm. höga, tätt stjärnluddiga med glesare—tätare hår och under korgarna tätt glandelhåriga.

Holkarna äro tämligen små, 7—9 mm. långa och 3—5 mm. breda, grå—svartgröna. De mellersta holkfjällen hafva en bredd af 1,25—1,5 mm. och tämligen tydliga, gröna kanter. Beklädnaden utgöres af svarta glandler, spridda—tätt ställda svartfotade hår och ett stjärnludd, som mest är samlat efter fjällens rygg samt i den utdragna, föga rödaktiga spetsen.

Korgarna äro före blomningen lutande, 25—30 mm. breda med gula—citrongula blommor, som stundom på odlade exemplar äro stylösa.

Anträffad i Dal, Gunnarsnäs socken, Rostocks brunn på en grusbank samt vid Billingsfors på en lokal vid järnvägen (1898).

*H. *firmistolonum* DAHLST.

DAHLST. Bidr. I. p. 26; Hier. exs. IV, N:o 2.

Öfverensstämmen i hufvudsak med exemplaret uti ofvan citerade exsickater. Holkarna äro dock något mörkare än på original exemplaren från Östergötland.

Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter. På samma ställe är äfven funnen en något afvikande form med tunnare, mera glest håriga blad, hvarigenom den närmar sig *H. poliochlorum* DAHLST.

*H. *adpressum* NORRL. Bidr. till Skand. halföns Hier.-flora. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.

H. cernuum FR. LINDEB. Hier. Scand. exsicc. f. I, n:o 3. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter. Är som bekant funnen flerstädes i Valders.

II. *Auriculina*.

H. Auricula L. forma. Korgar 1—2 tillsammans, små. Norge, Lille Elvedal.

H. suecicum FR. DAHLST. Bidr. I. p. 51. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter; Lille Elvedal.

*H. *cochleatum* NORRL. Bidrag till Skand. halföns Hier.-flora. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter;

*H. *cochleatum* v. *cylindricum* NORRL. Hier. exsicc. N:o 47.

Om denna form yttrar NORRLIN (*Bidr. till Skand. half. Hier.-flora* pag. 39) följande. "Denna form skiljer sig från den normala *H. cochleatum* genom gula, ej svartnande stift, bred holk och icke rödtoppade holkfjäll samt enfärgade kantblommor. Magra, lågväxta, af insekter skadade exemplar ingå uti Hier. exs. N:o 47. Odlad blir den högväxt (ända till 40 cm och däröfver); blad breda spadlika; blomställning gles, kvastlik; holkar 7,5—8 mm. höga, 6,5—7 mm. breda, på midten något hopdragna och med äggrundt rundad bas; holkfjäll tämligen jämbreda, trubbiga, ej breda, blygrå, de inre med något grönaktiga kanter; blomkorgar af täml. dunkel, rent gul vacker färg,

25--26 mm. i diam.⁷⁾. Till ofvanstående beskrifning på nyssnämnda vackra form, som jag troligen insamlade på samma plats som NORRLIN, vill jag endast tillägga, att de exemplar jag fann voro oskadade och kraftiga och somliga till storlek närmade sig de af NORRLIN omnämnda odlade exemplaren. Korgskaften voro kraftiga och utåt båghöjda. Från *H. lejophanum* DAHLST., som den kommer ganska nära, synes den mig skild genom ett stundom rätt tydligt stjärnludd vid stjälkens bas.

- H. *brachycephaloides* NORRL. forma. NORRL. Bidr. till Skand. halföns Hier.-flora.
Norge, Lille Elvedal; Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. scandinavicum* DAHLST. Syn. *H. stellatum* LINDEB. DAHLST. De Hier. nonnullis scand.
Norge, Lille Elvedal. Två former: en lågväxt, fåkorgig och en något gröfre hafva där påträffats. Först på detta ställe funnen af NORRLIN, som omnämner en om *H. *cochleatum* påminnande form¹⁾.
- H. *amblycephaloides* DAHLST. Adnot. de Hier. scand. Hier. exs. fasc. IV, N:o 17 et 18 (modif.) Herb. Hier. Scand. Cent. VII, N:o 80.
Norge, Lille Elvedal.
- H. chlorodon* DAHLST. forma. DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. VIII, N:o 35.

Skild från typisk *H. chlorodon* genom mörkare holkar och tydligt tubulerade, rödtoppade blommor.

Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.

III. *Collinina*.

- H. Blyttianum* FR. LINDEB. Hier. Scand. exs. N:o 14. HARTM. Skand. fl. elfte uppl.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. subdecolorans* NORRL. **chætodon* DAHLST. Adnot. de Hier. Scand. Hier. exs. fasc. IV, N:o 23, 24.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. *fragilipes* NORRL. Bidrag till Skand. halföns Hier.-flora. Bland föregående.

¹⁾ NORRL. anf. st.

- H. ciceum* (LINDBL.) DAHLST. Adnot. de Hier. Scand. *H. decolorans* FR. Symb. *H. aurantiacum* L. — *croceum* LINDBL. Bot. Not. 1841, p. 35. *H. floribundum* W. & GR. γ *decolorans* LBG. p. p. in BLYTT, Norges flora anden del. 1874. *H. decolorans* LBG. Hier. Bidr. p. 9.

Denna vackra art, som DAHLSTEDT i ofvan citerade arbete visat vara identisk med den äkta *H. decolorans* FR., har jag lyckats påträffa i Valders på ett nytt växtställe. Den förekom nämligen vid Fosheimsæter i Rön på ett enda ställe på en kulle nedanför gården på en liknande lokal, vid hvilken DAHLSTEDT anträffade den vid Hugelien.

- H. aurantiacum* L. **scandicum* N. & P. Syn. *H. aur.* v. *glaucescens* LBG. Hier. Scand. exs. N:o 13.
Norge, Valders bland *H. Blyttianum*.

IV. *Cymosina* och mellanformer.

- H. auriculinum* ALMQU. DAHLST. Bidr. I. p. 102.
*H. *auriculinum* ALMQU. DAHLST. Adnot. de Hier. Scand. Norge, Lille Elvedal; Rön, Fosheimsæter. På sistnämnda ställe förekom äfven en form med smalare blad och tubulerade blommor.
*H. *mollicaulis* NORRL. Bidr. t. Skand. half. Hier.-flora p. 64. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.
*H. *subtubulascens* DAHLST. De Hier. nonn. Scand. Hier. exs. fasc. III, N:o 12. Norge, Lille Elvedal.
*H. *scissicaule* N. & P. Syn. *H. dubium* v. *furcatum* LBG. Hier. Scand. exs. N:o 103. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.
H. pubescens LINDBL. β *contractum* NORRL. Anteckn. öfv. Finl. Pil. I p. 169. Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.
H. glomeratum FROEL. **dilutum* NORRL. Bidr. t. Skand. half-öns Hier.-flora p. 60. DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. VIII, N:o 80. Norge, Valders bland föregående.
*H. *dubium* L. LINDBL. Hier. Scand. exs. N:o 16. Norge, Lille Elvedal.
*H. *pyncocomum* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. VIII, N:o 36. Norge, Valders bland föregående. Lille Elvedal.

V. *Præaltina*.

- H. florentinum* ALL. forma prope *H. septentrionale* NORRL. J. P. NORRL. Anteckn. öfv. Finlands Pilos I. 1884. Syn. *H. præaltum* var. *Villarsii* LBG. in Hier. Scand. exs. N:o

104 (Riksmuseets exemplar) *H. *albidobracteum* N. P. b. *pilosiceps* N. P. NÄGELI u. PETER: Die Hier. Mittel-Europas p. 543. DAHLST. Bidr. I, p. 110, Herb. Hier. Scand. Cent. VIII, N:o 45.

Då *H. præaltum* v. *Villarsii* Lbg p. p. anföres såsom synonym för *H. septentrionale* NORRL.¹⁾ och för *H. *albidobracteum* N. P. b. *pilosiceps* N. P.²⁾, synas *H. septentrionale* NORRL. och *H. *albidobracteum* N. P. b. *pilosiceps* N. P. vara identiska. *H. septentrionale* NORRL. torde såsom äldre namn vara att föredraga.

En jämförelse mellan exsickatexemplaren af *H. septentrionale* NORRL. (Hier. exs. fasc. II., N:o 67) och *H. præalt.* v. *Villarsii* LINDEB. anf. st. tyckes äfven gifva vid handen, att dessa båda former äro identiska. Namnet *Villarsii* är enligt NORRLIN redan förut gifvet åt en annan form.

Norge, Lille Elvedal.

Den här påträffade formen är spädare och med färre korgar i blomställningen, än fallet är med exemplaren från Sveriges fastland och Finland. Däremot öfverensstämmer den ganska nära till storleken med de gotländska exemplaren jag varit i tillfälle att se men har några få stjärnhår på stjälken.

II. Archieracia.

I. Alpina.

H. alpinum (L.) BACKH. **leptoglossum* DAHLST. Adnot. de Hier. Scand. Hier. exs. fasc. IV., N:o 44.

Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter. På samma ställe förekommer äfven en afvikande form med upprepadt tvådelad stjälk och korta, spetsiga, skarpsågade rotblad.

*H. *præmaturum* ELFSTR. Hier. alpina.

Norge, Valders, Aalfjället.

H. vatricosum DAHLST. Adnot. de Hier. Scand.

Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.

H. tumescens NORRL. Bidr. till Skand. halföns Hier.-flora.

Norge, Galden vid Tyin.

¹⁾ NORRL. anf. st. p. 147.

²⁾ DAHLST. anf. st. p. 110.

- H. *molybdochroum* DAHLST. Adnot. de Hier. Scand.
Norge, Lille Elvedal.
- H. *arrectipes* ALMQU. DAHLST. Adnot. de Hier. Scand. Herb.
Hier. Scand. Cent. III, N:o 36, 37.
Norge, Lille Elvedal.
- H. personatiforme* DAHLST. ¹⁾ Adnot. de Hier. Scand.
Norge, Galden vid Tyin.

II. *Silvatica.*

- H. cinerellum* ALMQU. forma DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent.
XI, N:o 28, 29.

Afviker något från exemplaren i exs. genom trubbigare inre rosettblad, hvarigenom den närmar sig

- H. conspurcans* NORRL.
Norge, Valdets. Rön, Fosheimsæter.
- H. *expallidiforme* DAHLST. Bidr. II. Hier. exs. fasc. II,
N:o 25.
Norge, Lille Elvedal.
- H. *lepistoides* K. JOH. DAHLST. Bidr. II.
Norge, Lille Elvedal.
- H. *micracladium* DAHLST. Hier. exs. fasc. IV., N:o 59.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter; Lille Elvedal.
- H. orbicans* ALMQU. DAHLST. Bidr. II. Hier. exs. fasc. III,
N:o 38.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. pellucidum* LÆST. DAHLST. Bidr. II. Hier. exs. fasc. I. N:o 58.
Norge, Lille Elvedal.

*H. *moruloides.* n. subsp. Tafel. 1 f. 5—12.

Caulis viridis, 2-folius. Squamæ involucri depilatae et glandulis brevibus crebris obtectæ. Stylus obscurus.

Caulis 40—50 cm. altus, sat gracilis, *viridis*, plerumque 2-folius, inferne pilosus, superne fere depilatus, sparsim vel densiuscule stellatus, glandulis solitariis obsitus. *Folia rosularia* viridia, subtus cæsio-viridia, exteriora (f. 5,9) ovalia, basi sæpe truncata, obtuse dentata

¹⁾ För bestämningen af denna sällsynta form samt flere andra står jag i tacksamhetsskuld till Amanuensen H. DAHLSTEDT.

vel apice integra, intermedia (f. 6,10) ovali-oblonga, basi sat argute dentata, decurrentia vel raro truncata, ceterum dentibus, biconcavis vel deltæformibus vel mammatis dentata, \pm obtusa, intimum (intima) ovalilanceolatum vel ut intermedia, omnia vel intermedia et intima supra brevissime pilifera, subtus sat dense in nervo dorsali \pm stellato et marginibus longius pilosa, petiolis viridibus pilis mollibus villosis. *Folia caulina* (f. 7, 8, 11, 12) ovato-lanceolata, petiolata, dentata, apice integra. *Anthela* simplex—sat composita, ramis gracilibus, rectis vel vix curvatis, erectis et sat floccosis, glandulis gracilibus crebris obtectis acladium brevissimum (2—10 mm.) longe superantibus. *Involucrum* minutum, 8—12 mm. longum et 4—5 mm. latum, viride—atroviride, basi ovoideum. *Squamæ* exteriores lineares, intermediæ et intimæ 1 mm. latæ, e basi latiore in apicem obtusiusculum—acutum attenuatæ, nudæ vel exteriores marginibus levissime stellatæ, glandulis minutis et brevibus crebris obtectæ. *Calathidium* 20 mm. latum, luteum. *Ligulæ* 2 mm. latæ. *Stylus* vivus obscurus.

Denna *silvaticum*-form är lätt skild från andra genom sitt spensliga växtsätt, sin ända ned gröna stjälk, sina smala blad och små, smala blomkorgar. Rosettbladen äro gröna ofvan och något stötande i blågrönt på undre sidan. Tandningen är betydligt växlande; än äro tänderna bikonkava, än med raka kanter, då den bakre kanten är längre (deltæformes), än äro de konvexa, då tänderna bli nästan vårtlika (mammati). Stjälkbladen äro vanligen tvenne, smälare än rosettbladen med likartad tandning och helbräddad spets. Blomställningen synes mer eller mindre sammansatt. Särdeles i ögonen fallande äro de fina raka eller föga böjda korgskaften, som nästan äro upprätta, i det hvarje korgskaft bildar en myckes spetsig vinkel med ett af föregående ordning. Holkarna äro synnerligen små, grönaktiga med smal, ofta

nästan nedlöpande bas. De yttre fjällen äro smala och korta, utstående. Alla holkfjällen äro klädda af korta glandler, alldeles utan hår. Stiften äro mörka. Blommorna synas vara mörkgula (lutei) enligt iakttagelser på lefvande exemplar.

Liknar till utseende och karaktärer rätt mycket *H. morulum* DAHLST. men skiljes från denna art genom den rent gröna stjälken, som vanligen bär två blad, de raka eller föga böjda korgskaften, som äro upprätta eller nästan upprätta samt klädda med stjärnludd och glandler, och genom frånvaro af hår på holkfjällen, som endast äro klädda af korta, täta glandler och knappt synligt stjärnhår i de yttre fjällens kanter, samt de i lefvande tillstånd bruna stiften. Från *H. lepistoides* K. JOH. skiljes den genom frånvaro af stjärnludd på de inre och mellersta holkfjällen, smalare holkar och holkfjäll, kortare akladium och trubbigare blad. Uti DAHLSTEDTS *Herbar. Hier. Scand. Cent. III N:o 52* är utdelad en form af *H. lepistoides*, som till habitus rätt mycket påminner om nyss beskrifna underart.

Funnen i en äng vid Koppang i Norge af lekt. N. C. KINDBERG och insamlad af förf. (1897.)

- H. *philanthrax* STENSTR. Värml. Archier.
Norge, Tronfjället nära Lille Elvedal.
- H. *stenolepis* LBG var. LINDB. Hier. Scand. exs. N:o 129.
Norge, Tronfjället.

III. *Vulgata.*

- H. murorum* (L.) ALMQU. **gravastellum* DAHLST. Hier. exs. fasc. I, N:o 80, 81.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. *constrictum* NORRL. Bidr. t. Skand. halföns Hier.-fl. Bland föregående.
- H. Sommerfeltii* LBG. Hier. Scand. exs. fasc. II, N:o 66.
Bland föregående.
- H. *gulldalense *dilatiferum* NORRL. Bidr. t. Skand. Hier.-fl. Norge, Koppang i ängar nedåt Glommen.

- H. *torpense* DAHLST. Hier. exs. fasc. I, N:o 79.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. *cæsiellum* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. X, N:o 36.
Norge, Torpen, Finden.
En något afvikande form med mindre blad och fåbladig stjälk är funnen vid Fosheimsæter i Rön.
- H. *subrigidum* ALMQU. STENSTR. Värml. Archier.
Norge, Valdets, Torpen; fjället Grindene; Koppang i ängar nedåt Glommen. På sistnämnda ställe förut funnen af NORRLIN och beskrifven under namn af *H. acuminatum* JORD? ¹⁾
- H. *melanostictum* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. XI, N:o 86.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.

Utom den vanliga formen med fläckiga blad förekommer äfven en med större blad utan fläckar.

- H. *longidentatum* n. subsp. Tafl. 1 f. 15, 18, t. 2 f. 14, 16, t. 3, f. 13, 17.

Folia caulina laciniato-dentata, dentibus patentibus v. arrectis. Involucrum atroviride, squamis obtusis, glandulis et pilis sparsis—sat densis obtectis.

Caulis sat elongatus, 50—90 cm. altus, robustus, flexuosus, 5—7-folius, virescens, inferne ± intense violascens, pilis longis mollibus sat densis obtectus, circa medium sparsim pilosus et leviter stellatus, superne ± dense stellatus v. sub anthela subtomentellus. *Folia* saturate viridia, subtus pallidiora, lanceolata v. superiora ovato-lanceolata ± acuta, supra fere glabra, subtus pilosa et stellata. *Folia* rosularia ovali-oblonga, denticulata, sub anthesi emarcida; caulina inferiora (f. 13, 16) breviter petiolata, intermedia (f. 14, 17) et superiora (f. 15, 18) sessilia, omnia grosse laciniato-dentata v. serrata, infra medium dentibus angustis et longis falciformibus vel subrectis, circa medium dentibus latioribus supra medium dentibus brevioribus, et latioribus irregulariter duplodentata.

¹⁾ anf. st. p. 114.

Anthela plerumque composita et polycephala, paniculato-corymbosa, ramis arcuatis vel erectis, acladio 5—10 mm. longo, pedicellis dense cano-floccosis, pilis glandulisque sparsis obtectis. *Involucrum* magnum, 11—14 mm. longum, 6—7 mm. latum atroviride, basi ovatum postea rotundato-truncatum, medio constrictum. *Squamæ* obtusæ, 1,25 mm. latæ, glandulis et pilis sparsis—sat densis (intimæ fere depilatæ) obtectæ; exteriores triangulari-lanceolatæ, marginibus levissime stellatæ, intermediæ e basi latiore lanceolatæ, effloccosæ vel marginibus levissime stellatæ; intimæ lanceolato-lineares, sæpe curvatæ vel infra medium constrictæ. *Calathidium* flavum. *Stylus* in vivo obscurus.

Denna vackra *murorum*-form igenkännes på den mångbladiga stjälken och de djuptandade bladen. Mest utmärkande är dock bladens tandning. De nedre och mellersta stjälkbladen äro nämligen groft fliktandade med ända till 3 cm. långa tänder. De längsta tänderna äro belägna nedom bladets midt. Till formen äro de krökta framåt nästan skärformigt eller ock utstående och stundom något tillbakaböjda. Ofvan bladets midt bli tänderna kortare, och både de längre och kortare tänderna äro blandade med små uddliska tänder, hvarigenom bladen bli oregelbundet dubbelsågade. Blomställningen är mångkorgig, nästan kvastlik med hvitfiltade korgskaft. Blomkorgarna äro mörkgröna, stora, omkring midten inknipna. Holkfjällen äro trubbiga, beklädda med en glesare eller tätare blandning af medelstora glandler och hår; de yttre äro korta, i kanterna hvitaktiga af stjärnhår, de mellersta nästan nakna men med glandler och hår, de innersta grönaktiga, nästan utan all beklädnad, ofta krökta med en inknipning nedom midten. Stiftens äro i lefvande tillstånd mörka.

Står otvifvelaktigt närmast *H. pectinosum* DAHLST. från Kungsör i Västmanland ¹⁾). Den torde kunna

¹⁾ Dahlst. Hier. exs. fasc. IV, N:o 75.

anses vara en med denna fullt analog sydlig form. Bladens tandning samt tändernas storlek, form och riktning äro hos båda likartade. Däremot äro bladen till formen något olika, i det att bladen hos *H. pectinosum* (åtminstone på det ofvan citerade exsickatexemplaret) äro kortare äggrundt lansettlika, hos *H. longidentatum* blott de öfre bladen af denna form men de öfriga lansettlika. Den största skiljaktigheten finnes dock hos holkfjällen, som hos *H. longidentatum* äro bredare trubbiga och (utom de yttersta) n. nakna men hos *H. pectinosum* smalare, spetsigare och med mer eller mindre tydligt stjärnludd längs kanterna. Stiften äro hos den förra i lefvande tillstånd mörka, hos den senare gula.

Funnen uti en ängsmark vid Borgholm väster om slottet (1895).

*H. *fosheimense* n. subsp. Tafel. 2 f. 19, 20,
t. 3 f. 20—23, 27, t. 4 f. 24—26.

Folia caulina ovato-lanceolata, mucronato-dentata. Involucrum parvum. Squamæ pilis densis obtectæ, in marginibus floccosæ.

Caulis 35—60 cm. altus, gracilis, flexuosus, 2—4-folius, inferne rubescens, pilis tenuibus longis molli- bus sparsis—densis vestitus, medio parce pilosus et stellatus, apice stellatus et pilis basi nigra sparsis— densiusculis obtectus. *Folia basalia* sub anthesi 4—5 in rosulam approximata, viridia minute mucronato-denticulata, exteriora (f. 19, 20, 24,) parva, ovato-elliptica, obtusa, intermedia et intimum (f. 21, 25,) ovato-lanceolata vel oblongo-lanceolata, omnia petiolata, supra ± pilosa, subtus pilis longis præsertim in nervo dorsali et in petiolis obsecta; *caulinum* inferius (f. 22) et intermedium (f. 26) ovatum et ovato-lanceolatum, summum (f. 23, 27) lanceolatum, omnia mucronato-dentata, pilosa et subtus in nervo dorsali stellata. *Anthela* 2—5-cephala, pedicellis vulgo arcu-

atis acladium (10—)15—20 mm. longum \pm superantibus, dense cano-floccosis, pilis basi nigra sparsis—densiusculis et glandulis parvis raris vel nullis obtectis. *Involucrum* parvum, 8—10 mm. longum et 7 mm. latum, atrovirescens, basi ovoideum. *Squamæ* sat irregulariter imbricatæ, exteriores breves lanceolatæ, patulæ, interiores lineari-lanceolatæ, 1 mm. latæ, in apicem obtusiusculum vel acutum, subviolaceum attenuatæ, omnes pilis densis basi nigra apice albescentibus et glandulis raris vel nullis vestitæ, in marginibus usque ad apicem floccosæ. *Calathidium* luteum, 15—20 mm. latum. *Stylus* fusco-luteus.

Denna vackra form faller genast i ögonen genom den tämligen fina, medelhöga, starkt vågigt böjda stjälken, som nedtill är rödaktig och klädd af långa mjuka hår samt upptill stjärnhårig med spridda hår. Rosettbladen äro tämligen korta, de yttre ovala—äggrunda, trubbiga, de mellersta och det innersta äggrundt lansettlika eller aflångt lansettlika, alla skaftade, gröna, uddlikt tandade, på båda sidor mer eller mindre håriga; det nedersta stjälkbladet är vanligen skaftadt (f. 22), det mellersta oskaftadt (f. 26) eller nästan oskaftadt, båda äggrunda—äggrundt lansettlika och uddlikt tandade samt håriga såsom rosettbladen och undertill på medelnerven något stjärnhåriga; det öfversta stjälkbladet är lansettlikt och hårigt såsom de föregående. Blomställningen utmärker sig genom sina fåtaliga (2—5) blomkorgar på ofta prydligt böjda korgskaft, tätt klädda med stjärnludd samt med spridda hår och små, sparsamt förekommande glandler. Stundom saknas glandlerna alldeles. Holkarna äro små, mörkgröna med äggrund bas. De yttre holkfjällen äro något utstående, korta, lansettlika, de mellersta och inre jämbredt lansettlika, trubbiga eller med kort spets, alla klädda af svartfotade hår och tätt stjärnludd vid fjällens kanter. Glandler förekomma

sparsamt eller saknas fullständigt. Blommorna äro mörkgula och stiften brungula.

Svårt torde vara att afgöra, med hvilka Hieracier ofvannämnda form närmast är besläktad. Det allmänna växtsättet och den sparsamma förekomsten af glandler tala för en likhet med *subramosum*-typen. De mörka holkarna, klädda af svartfotade hår, närma den till *nigrescens*-formerna. Emellertid anträffades bland typiska exemplar en afvikande form med talrikare glandler uti holkerna, hvilken därigenom närmar sig till *H. lugubre* AND. De i kanterna tydligt stjärnuldna holkfjällen skilja dock nyssnämnda form från *H. lugubre*. Dock synes denna afvikande glandulösa form tala för släktskap med ifrågavarande *H. lugubre*.

Funnen i Norge, Valdets, Fosheimsæter på små sluttningar nedanför gården i medelmåttig mängd (1896).

- H. *dovrensiceps* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. X, n:o 66.
Norge, Valdets, Fosheimsæter.
- H. *involutum* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. II, n:o 94.
Norge, bland föregående.
- H. *laticeps* DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. IV, n:o 29.
Norge, Koppang; Valdets, Torpen, Finden.
- H. *reclinatiforme* DAHLST. forma. DAHLST. Hier. exs. fasc. II, n:o 57.
Norge, Koppang.
- H. *subpellucidum* NORRL. Bidr. t. Skand. halföns Hier.-fl. DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. IX, n:o 68.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. *diaphanoides* LBG. Bidrag p. 11. Hier. Scand. exs., n:o 123.
Norge, Lille Elvedal.
- H. *tenebrosum* NORRL. Bidr. t. Skand. halföns Hier.-fl. Norge, Lille Elvedal.

IV. *Prenanthoidea*.

- H. dovrense *preustum* DAHLST. Bot. Not. 1886.
Norge, Valdets, Rön, Fosheimsæter.
- H. dovrense *glaucicolor* DAHLST. Bot. Not. 1886. Hier. exs. fasc. I, n:o 96.
Bland föregående.

- H. prenanthoides* LBG. **charcharodon* DAHLST. DAHLST. leg.
Torpen ad Hugelien $16/8$ 85.
Norge, Valders, Rön, Fosheimsæter.
- H. strictum* FR. **pycnotrichum* DAHLST. Herb. Hier. Scand.
Cent. IV, n:o 90.
Norge, Valders, Torpen, Finden.
- H. strictum* FR. **trichophyton* ALMQU. ELFSTR. Bot. Utfl. etc.
p. 79. DAHLST. Herb. Hier. Scand. Cent. IV, n:o 88.
Norge, Lille Elvedal.

V. *Foliosa.*

- H. crocatum* FR. **angustum* LBG. γ *pseudangustum* DAHLST.
Utmärkt af de långa och tydliga holkglandlerna.
Norge, Torpen, Finden.

H. corymbosum Fr.

- H. *pilosiusculum* n. subsp. Tafl. 4. f. 28—31.

Folia intermedia lanceolata v. ovato-lanceolata, sessilia, basi cordata, subamplectentia. Squamæ involucri sat dense pilosæ, glandulis immixtis.

Caulis 60—80 cm. altus, crassus, 17—19-folius, inferne rubescens, glaber vel parce pilosus, medio et apice stellatus, depilatus. *Folia* infima sub anthesi emarcida; cetera sessilia, basi cordata, subamplectentia, minute denticulata, margine apicali integro, reficulata, supra viridia, subglabra, subtus glaucescentia, stellata et parce pilosa, inferiora et intermedia (f. 28, 29) lanceolata vel ovato-lanceolata, superiora (f. 30, 31) ovata-ovato-lanceolata. *Anthela* 8—15-cephala, paniculata, pedicellis patentibus, rectis vel arcuatis, squamis sparsis vestitis, acladium 30—50 mm. longum superantibus, \pm dense floccosis. *Involucrum* medium 10—12 mm. longum, atrovirescens, basi ovatum, attenuatum. *Squamæ* imbricatæ, \pm obtusæ, exteriores breves, patulæ, lanceolatæ, concolores atrovirescentes, interiores 1,5—2 mm. latæ, lineari-lanceolatæ, in apicem obtusum attenuatæ, omnes pilis basi nigra apice albescentibus sat densis vestitæ, glandulis raris immix-

tis, haud vel parce stellatæ. *Calathidium* luteum, 30—35 mm. latum. *Stylus* fusco-virescens, siccus subnigrescens.

Är genom den grofva, mångbladiga stjälken, den rika, mångkorgiga blomställningen samt de mörka korgarna ganska lik den i fjällen förekommande *corymbosum*-typen. Nedre bladen äro vid blomningen förvissnade, de öfriga vid basen hjärtlika, nästan stjälk-omfattande. Den undre sidans blågröna färg ger åt denna form ett egendomligt utseende. Emot denna blågröna yta afsticka de tydliga, brunaktiga nerverna, som bilda ett mer eller mindre tätt nätverk (f. 28). Korgskaften äro utstående, raka eller bågböjda samt klädda af strödda fjäll. Mest utmärkande är dock holkfjällens beklädnad, som utgöres af långa, svartfotade hår med inblandade sparsamma glandler och otydliga stjärnhår. Liknar närmast *H. detruncatum* DAHLST.¹⁾ men är skild från denna genom gröfre stjälk, rikblommigare blomställning och olika beklädnad på holken.

Från *H. salicifolium* LBG.²⁾ skiljes den genom de längre och smalare bladen och holkarnes rika hårbeklädnad. I jämförelse med *H. hirtellum* LBG.³⁾ åter har ofvan beskrifna form bredare blad, som ej äro så tydligt håriga. Från *H. fistulosum* LBG.⁴⁾ skiljes *H. pilosiusculum* genom sina tydligt stjälkomfattande blad. Med den *corymbosum*-form, som af LINDBERG i HARTMANS flora (elfte uppl.) kallas *H. Eupatorium* GRISEB., har den äfven någon likhet. En undersökning af det ex. i Herb. normale f. 11 n:o 9, som citeras i HARTMANS flora, har dock gifvit vid handen, att ofvan beskrifna form ej är identisk med Hieracieformen uti Herbarium normale.

¹⁾ H. DAHLSTEDT: Herbar. Hier. Scand. Cent. IV, n:o 97.

²⁾ Hier. scand., 96.

³⁾ Hier. scand., 97.

⁴⁾ Hier. scand., 47.

Anträffad på ängssluttningar i Valders, Torpen vid Finden (1896). Den bildade där ett större bestånd blott på ett enda ställe.

H. umbellatum L. forma. Norge, Torpen, Finden; Koppang.

VI. *Rigida.*

H. sparsifolium LBG forma. H. Scand. 48. Norge, Lille Elvedal.

Tvenne former äro funna, som närmast öfverensstämma med ofvan citerade nummer af LINDEBERGS exsickatverk. Bladen äro dock på ex. från Lille Elvedal mera håriga och korgarna mindre än på den af LINDEB. utdelade formen.

H. sparsifolium LBG.

H **lanceolatifolium* n. subsp. Tafl. 5. f. 32—35.

Folia lanceolata, integra vel sparsim minute denticulata. Involucrum parvum. Squamæ pilis sat densis et glandulis minutis vestitæ.

Caulis 38—65 cm. altus, flexuosus, 7—10-folius, basi pilis tenuibus longis mollibus mediocriter vel dense vestitus, medio et apice glandulis minutis albidis obtectus, sparsim stellatus. *Folia "rosularia"* ¹⁾ sæpissime sub-anthesi emarcida, exteriora spathulata (f. 32), interiora (interiora) (f. 34) lingulato-lanceolatum, omnia integra vel obsolete denticulata; caulina (f. 33, 35) omnia ± lanceolata, acuta, integra vel sparsim minute denticulata, viridia, parce in marginibus et in nervo dorsali dense pilosa, subtus stellata, sessilia vel infima breviter petiolata. *Anthela* 2—7-cephala, pedicellis rectis vel arcuatis acladium 17—30 mm. longum ± superantibus, haud dense floccosis, squamis pilisque sparsis, glandulis minutis albidis vestitis. *Involucrum parvum* 9—10 mm. longum, atrovirescens, basi ovoi-

¹⁾ De nedre stjälkbladen synas n. rosettliskt samlade.

deum, subdecurrens. *Squamæ* haud conspicue imbricatæ, exteriores lanceolatæ, breves patentés, atrovi-rescentes concolores, interiores 1—1,5 mm. latæ, lineari-lanceolatæ, late viridi-marginatæ, in apicem obtusiusculum attenuatæ, omnes pilis albidis basi nigra densis et glandulis mediocribus—minutis raris—numerosis vestitæ, haud vel sparsim stellatæ. *Calathidium* luteum 25—30 mm. latum. *Stylus* siccus fusco-luteus.

Den tämligen spensliga stjälken är mångbladig, vid basen långt mjukhårig samt vid midten och öfre delen beklädd af små hvita glandler och sparsamt stjärnhårig. "Rosettbladen" äro till det mesta förvissnade under blomningen, de yttre spadlika, det inre tunglikt—lansettlikt, alla helbräddade eller svagt uddtandade. Mest karakteristiska äro stjäklbladen genom sin lansettlika form, helbräddade eller svagt tandade bladkanter och rent gröna färg. Ofvan äro de nästan glatta, under midt för medelnerven och vid kanterna tätt långhåriga. Blomställningen är föga sammansatt med korgskäften tätt stjärnluddiga och klädda af mikroglandler och från holkarna nedlöpande fjäll. Holkarna äro tämligen små, mörkgröna med äggrund nedlöpande bas. Holkfjällen äro otydligt tegellagda, de yttre lansettlika och utstående, öfvergående uti de holkskäften beklädande fjällen, de inre äro mera utdragna, bredt och tydligt grönkantade med en tämligen trubbig spets. Alla äro klädda af täta, ljusa svartfotade hår, mer eller mindre uppblandade med ljusa mikroglandler utan eller med sparsamt förekommande stjärnhår. Stiften äro i torrt tillstånd brungula.

Beträffande släktskapen med andra *Hieracium*-former torde åtskilligt tala för att ifrågavarande form är att räkna till *H. sparsifolium* LBG. I likhet med de flesta former af *H. sparsifolium* har den helbräddade eller svagt tandade blad, hvarigenom man genast urskiljer den från alla *rigidum*-former. Bland *sparsifolium*-underarterna torde den komma närmast *H. ana-*

tonum DAHLST. och *H. subdepilatum* DAHLST. (Dahlst. Herb. Hier. Scand. Cent. IX). Båda hafva dock stjärnhåriga, hårlösa holkar samt en helt annan bladform. Bladen hos *H. anatonum* DAHLST. hafva stundom rätt grofva tänder.

Anträffades i Norge, Valdets på nedre sluttningen af fjället Grindene (1896).

H. *trichocaulon DAHLST. Hier. exs. fasc. III, n:o 64.

β serratum n. var. Tafel. 4 f. 36, t. 5 f. 37—41.

Folia intermedia lanceolata, grosse serrata. Involucrum pilis sat densiusculis et glandulis minutis vestitum.

Caulis 80—115 cm. altus, crassus, rigidus, 8—12-folius, inferne ± obscure purpurascens, inferne et medio pilis sparsis vestitus, apice stellatus—floccosus.

Folia supra saturate viridia, subglabra, subtus subglaucescentia, sparsim—densiuscule in nervo dorsali pilosa, ± stellata; caulina inferiora (f. 36, 39) oblongo-lanceolata, dentata—subintegra, obtusa v. breviter acuta, petiolata, intermedia (f. 37, 40) lanceolata, longe acuta, breviter petiolata vel subsessilia, grosse serrata, superiora (f. 38, 41) breviter lanceolata, sessilia, grosse serrata. *Inflorescentia* paniculata, 8—20—25-cephala, ramis floccosis epilosis et eglandulosis acladium 5—8 mm longum superantibus. *Involucrum* mediocre, 8—9 mm. longum, 5—6 mm. latum, viride—atroviride. *Squamæ* imbricatæ, plurimæ dorso atrovirescentes, exteriores patulæ, anguste lineares v. ± triangulares, breves, intermediæ et intimæ e basi lata ± lanceolatæ, pallidæ v. virescenti-marginatæ, 1 mm. latæ, in apicem obtusum, pallidum et nudum contractæ, omnes effloccosæ v. basi levissime stellatæ, pilis densiusculis et glandulis minutis sparsis—densiusculis obtectæ. *Calathidium* 25 mm. latum, luteum. *Stylus* viridi-luteus, siccus fuscescens.

Ofvanstående vackra form af *H. *trichocaulon* DAHLST., som möjligen utgör en särskild underart, utmärker sig genom de flikigt sågade bladen, genom de tydligt *skaftade* mellersta stjälkbladen och genom det korta akladiet. Ofta äro bladens sågtänder ända till 12 mm. långa, och stundom äro bladen sneda eller något böjda. Påminner till bladens tandning något om *H. trichocaulon* f. *attenuata* DAHLST., insamlad af förf. på Gränsö i Östergötland. Denna senare, som numera af DAHLSTEDT föres till *H. *rigidum* Hn, ¹⁾ har dock mörkare holkar med större glandler och nästan inga hår. Till bladens form och tandning liknar nyssnämnda *serratum*-form en engelsk *H. rigidum* v. *nidense* F. J. HANB. ²⁾. Holkarna hos de båda formerna äro dock betydligt olika.

Funnen uti Dal, Gunnarsnäs, Rostock (1899).

Litteratur.

- ALMQUIST, S. Studier öfver släktet Hieracium Stockholm 1881.
 BRENNER, M. Spridda bidrag till kännedomen af Finlands Hieraciformer I—V. Helsingfors 1897.
 DAHLSTEDT, H. Bidrag till sydöstra Sveriges *Hieracium*-flora I—III. Stockholm 1894.
 „ „ De Hier. nomenclis scand. in horto Bergiano cultis. Stockholm 1891.
 „ „ Adnotationes de Hier. Scand. I. Stockholm 1894.
 ELFSTRAND, M. Hieracia alpina des mittleren Skandinaviens. Upsala 1893.
 FRIES, E. Epicrisis generis Hier. Upsala 1842.
 JOHANSSON, K. Nya Archieracier från Dalarne, Västmanland och Dalsland. Stockholm 1900.
 LINDBERG, C. J. Släktet Hieracium i Hartmans handbok i Skandinaviens flora, elfte upplagan. Stockholm 1879.
 „ „ Hieraciologiska bidrag (Separataftryck ur Göteborgs h. allm. lärov. program 1882).
 NÄGELI, C. VON und PETER. Die Hieracien Mitteleuropas Bd. I München 1885.

¹⁾ DAHLST. Bidr. III p. 228.

²⁾ E. F. LINTON Set of british Hieracia Fasc. V, n. 119.

- NORRLIN, P. J. Anteckningar öfver Finlands Pilosellæ. Helsingfors 1884.
- „ „ Pilosellæ boreales. Helsingfors 1895.
- „ „ Bidrag till *Hieracium*-floran i Skand. halföns mellersta delar. Helsingfors 1888. (Acta soc. pro fauna et flora fennica).
- SACCARDO, P. A. Chromotaxia seu nomenclator colorum. Patavii 1894.
- STENSTRÖM, K. O. E. Värmländska Archieracier. Upsala 1889.
- „ „ Bornholmska Hieracier. (Særtryk af Botanisk Tidsskrift 1896).
- „ „ Bidrag till Skånes *Hieracium*-flora. (Bihang till K. vet. akad. handl. 1896).

Exsiccater.

- DAHLSTEDT, H. Hieracia exsiccata. Fasc. I—III, Lincop. 1889.
Fasc. IV, Stockh. 1891.
- DAHLSTEDT, H. Herbarium Hieraciorum Scandinaviæ. Cent I—XII, 1892—1900.
- LINDBERG, C. J. Hieracia Scandinaviæ exsiccata. Fasc. I—III. 1868—1878.
- NORRLIN, P. J. Herbarium Pilosellarum Fenniæ 1884. Hieracia exsiccata 1888.

Förklaring öfver planscherna.

Tafeln I.

- H. robustistolonum* n. subsp.
Fig. 1, 2 Yttre rosettblad.
„ 3, 4 Mellersta och inre rosettblad.
- H. moruloides* n. subsp.
Fig. 5, 9 Yttre rosettblad.
„ 6, 10 Mellersta rosettblad.
„ 7, 11 Mellersta stjälkblad.
„ 8, 12 Öfre stjälkblad.
- H. longidentatum* n. subsp.
Fig. 15, 18 Öfre stjälkblad.

Tafeln II.

- H. longidentatum* n. subsp.
Fig. 16 Nedre stjälkblad.
„ 14 Mellersta stjälkblad.
- H. fosheimense* n. subsp.
Fig. 19, 20 Yttre rosettblad.

Taflan III.

- H. longidentatum* n. subsp.
 Fig. 13 Nedre stjälekblad.
 „ 17 Mellersta stjälekblad.
H. fosheimense n. subsp.
 Fig. 21 Inre rosettblad.
 „ 22 Nedre stjälekblad.
 „ 23 Öfre stjälekblad.
 „ 27 Öfre stjälekblad.

Taflan IV.

- H. fosheimense* n. subsp.
 Fig. 24 Yttre rosettblad.
 „ 25 Inre rosettblad.
 „ 26 Mellersta stjälekblad.
H. pilosiusculum n. subsp.
 Fig. 28, 29 Mellersta stjälekblad.
 „ 30, 31 Öfre stjälekblad.
H. trichocaulon *Dt* β *serratum* n. var.
 Fig. 36 Nedre stjälekblad.

Taflan V.

- H. lanceolatifolium* n. subsp.
 Fig. 32 Yttre "rosettblad".
 „ 33 Mellersta stjälekblad.
 „ 34 Inre "rosettblad".
 „ 35 Öfre stjälekblad.
H. trichocaulon *Dahst.* β *serratum* n. var.
 Fig. 39 Nedre stjälekblad.
 „ 37, 40 Mellersta stjälekblad.
 „ 38, 41 Öfre stjälekblad.

Af hvarje form äro blad af tvenne exemplar afbildade i naturlig storlek. Bladen äro så valda, att de representera gränserna för de olika variationerna. Mellan dessa sålunda afbildade blad finnas flere mellanformer.

Till sist får jag frambara mitt hjärtliga tack till amanuensen H. DAHLSTEDT för den välvilliga hjälp han lämnat mig vid bestämmandet af flere svårare former.

Om *Ribes rubrum* L. s. l.

Af T. HEDLUND.

(Forts. fr. s. 106).

R. callibotrys Wenderoth in Ind. sem. hort. Marb. 1832,
sec. Schlechtendal in Linnæa XXXI. 1862. p. 743.

R. ringens C. Koch, Dendrol. I. p. 654. 1869.

Hab. in Pyrenæis, Jura, Vogesis, Sudetis, Alpi-
bus usque in Croatiam.

Forsan lusus *R. petrci* sit *Ribes* ciliatum Ki-
taibel, Addit. ad fl. hung., Kanitz in Linnæa XXXII.
1863. p. 480, bracteis quam pedicelli longioribus re-
cedens. Folia sunt "utrinque pilis raris adspersa, eadem-
que et petioli, bracteæ, calyces, petalæque ciliata".

R. Meyeri Maximowicz, Diagn. pl. Jap. et
Mandsch. in Bull. de l'acad. imp. de sc. St. Petersb.
XIX. p. 260. 1874 (*R. atropurpureum* β foliis subtus
parce pubescentibus, supra cum petiolis cauleque setoso-
hispidis. C. A. Meyer in Led. Fl. alt. I. p. 268. 1829).

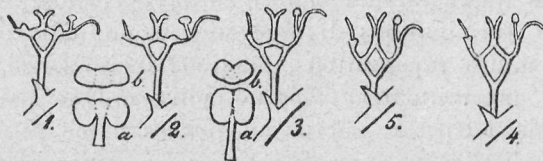
Hab. in Altai, Alatau et China boreali (non pro-
cul a Pekino).

"Ramosum elatum, ramis gracilibus fuscocinereis
vel fusconigris lucidis, petiolis basi parce setosis lon-
gioribus quam lamina ambitu cordato-orbiculata 5-loba
lobis 3 terminalibus divergentibus acuminatis basales
acutos multo superantibus, omnibus inciso serratis ser-
raturis mucronulatis, superne pilis crassis paleaceis
adpressis adspersa, subtus ad nervos parce petiolique
apicem densius et longius setis crassis apice glandulo-
sis obsessa; racemis basi nudis nutantibus laxifloris
glabris, bracteis ovatis pedicello brevissimo subduplo
brevioribus; floribus intense purpureis, receptaculo
breviter cylindrico calycem erectum ciliatum æquante,
sepalis obovatis; petalis quam sepala duplo brevioribus
quadrangulooblongis truncatis eveniis, staminibus sty-
loque cylindrico bilobo calyce brevioribus; bacca gla-
bra globosa" et sec. C. A. Meyer l. c. atropurpurea!

A. *R. petraeo* foliis simili differt stilo cylindrico (= ovario apice truncato, toto innato[?]), forma petalorum baccisque (ut in *R. tristi*) atropurpureis et ab omnibus receptaculo non calyce multo brevior, sed calycem æquante, flore 6 mill. longo.

? *R. ciliatum* C. Koch, Catal. pl. in Linnæa XVI. 1842. p. 355. in Armenia boreali, e descriptione ab omnibus præcedentibus *stilo indiviso* recedit. Cum *R. Biebersteinii* sec. auctorem conferendum est, sed folia subtus pilis albidis nitentibus adpersa sunt, pagina superiore glaberrima. Baccæ tamen ignotæ. — A *R. ciliato* Humboldt & Bonpland apud Roemer & Schultes, Syst. veg. V. p. 500 (1819) longe distat.

? *R. tripartitum* Batalin, Notæ de pl. as. in Acta H. Petrop. XI. N:o 16. 1891. p. 488, uno loco Chinæ borealis inventum, forsan lusus alicujus speciei sit. Recedit stilo integro, conico, brevi; floribus subsessilibus; sepalis oblongis, acutis; foliis tripartitis, laciniis sublanceolatis et acuminatis. Analogiam præbet *R. nigrum* var. *aconitifolium* foliis partitis et floribus subsessilibus. Vidimus etiam formam monstruosam *R. nigri* sepalis anguste lanceolatis, acutis et ± hypogynis.

Flores longitudinaliter dissecti: 1. *R. silvestris*, 2. *R. hortensis*, 3. *R. pubescentis*, 4. *R. Biebersteinii*, 5. *R. petraei*. 2 a. staminum *R. hortensis*, b. anthera a vertice visa. 3 a. staminum *R. pubescentis*, b. anthera a vertice visa.

Addendum.

R. rubrum var. *pseudopetraeum* Bænitz in Österr. Botan. Zeitschr. 1892, p. 265 præter *R. glabellum* etiam *R. scandicum* et *R. pallidum* complectitur.

Index nominum.

<i>acerifolium</i> C. Koch, 1869	p. 95.
<i>acerrimum</i> Roch. (1814)	106.
<i>acidum</i> Ehrh. (1788)	92.
<i>acidum</i> Turcz. 1844	98.
<i>albinervium</i> Mchx. 1803	94.
<i>altaicum</i> Loud. (1830)	104.
<i>altissimum</i> Turcz. (1844)	105.
<i>americanum</i> C. Koch, 1869	102.
<i>atropupureum</i> Mey. 1829	104, 105.
<i>baicalense</i> Turcz. 1844	101.
<i>Biebersteinii</i> Berl. 1826	105.
<i>bracteosum</i> Dougl. 1840	97.
<i>bracteosum</i> Maxim. 1874	96.
<i>Bromfieldianum</i> Syme, 1865	100.
<i>bullato silvestre</i> Hedl. 1901	103.
<i>bullatum</i> Dietr. & O. 1842	106.
<i>callibotrys</i> Wend. 1832	155.
<i>carpaticum</i> Kit. 1814	106.
<i>caucasicum</i> Adams, 1819	106.
<i>caucasicum</i> Bieb. 1819	105.
<i>caucasicum</i> C. Koch, 1869	100.
<i>cerasiforme</i> C. Koch, 1869	92.
<i>ciliatum</i> H. & B. 1819	156.
? <i>ciliatum</i> C. K. och 1842	156.
? <i>ciliatum</i> Kit. 1863	155.
<i>domesticum</i> Wallr. 1822	94.
<i>domesticum</i> Jancz. 1900	94.
<i>Fleischmanni</i> Rehb.	100.
<i>glabellum</i> Tr. & Mey. 1856	98.
<i>himalayense</i> Dcne. 1844	104.
<i>holocericeum</i> Dietr. & O. 1842	100.
<i>holosericum</i> C. Koch, 1869	100.
<i>hortense</i> Lam. 1789	94.
<i>intermedium</i> Rgl. & Schm. 1877	102.
<i>laxiflorum</i> Pursh, 1814	97.
<i>laxiflorum</i> Koehne, 1893	97.
<i>lithuanicum</i> Jancz. 1900	101.
<i>macrocarpum</i> Jancz. 1900	92.
<i>melancholicum</i> Siev. 1797	104.
<i>Meyeri</i> Maxim. 1874	155.
<i>officinale</i> Steud. (1821)	92.
<i>officinarum</i> Du M.-Cours. 1811	92.
<i>pallidum</i> Dietr. & O. 1842	102.

<i>palmatum</i> hort.	p. 100.
<i>pendulum</i> Silisb. 1796	92.
<i>petræum</i> Wulf. 1781	106.
<i>petræum</i> Sm. 1800	101.
<i>petræum</i> Led. 1844	105.
<i>pilosum</i> Rehb.	100.
<i>propinquum</i> Turcz. 1840	97.
<i>pseudopetræum</i> Bæn. 1892	98, 156.
<i>pubescens</i> Sw. (1814)	100.
<i>pubescens</i> Dipp. 1893	92.
<i>ringens</i> C. Koch, 1869	155.
<i>riparium</i> hort.	100.
<i>rubellum</i> Rgl. & Til. 1859	97.
<i>rubrum</i> L. 1753	92, 98.
<i>rubrum</i> Lam. 1778	92.
<i>rubrum</i> Sm. 1804	94.
<i>rubrum</i> Wg. 1812	98.
<i>rubrum</i> Hook. f. 1878	104.
<i>rupestre</i> hort.	100.
<i>sativum</i> Rehb. 1832	94.
<i>scandicum</i> Hedl. 1901	99.
<i>Schlechtendalii</i> Lge 1870	100.
<i>sibiricum</i> C. Koch, 1869	98.
<i>Smidtianum</i> Syme, 1865	101.
<i>spicatum</i> Robs. 1797	102.
<i>spicatum</i> C. Koch, 1869	103.
<i>spicatum</i> hort.	100.
<i>subglandulosum</i> Maxim. 1874	96.
<i>subglandulosum</i> W. & C. 1889	94.
<i>sylvestre</i> Lam. 1789	92.
<i>sylvestre</i> Syme, 1865	98.
<i>tomentosum</i> Maxim. 1859	105.
? <i>tripartitum</i> Bat. 1891	156.
<i>triste</i> Pall. 1797	104.
<i>triste</i> Maxim. 1874	97.
<i>vinosum</i> Du M.-Cours. 1814	92.
<i>virescens</i> Lge. 1870	101.
<i>vulgare</i> Lam. 1789.	92.

Rättelser: S. 69, r. 2 nedifr. står: odlade, läs: för bärens skull odlade. S. 96, r. 7 nedifr. står: *rubrum* läs: *rubri*. S. 105, r. 8 uppifr. står.: intelligisse, läs: intellexisse.

Societas pro Fauna et Flora Fennica.

Den 2 mars. Amanuens G. LINDBERG redogjorde för sina undersökningar angående *Polemonium humile* Willd. och *P. pulchellum* Bunge. *P. humile*, en i arktiska trakter vidt utbredd art, är inom det finska floraområdet känd från Kola-halfön (Laponia tulomens.); i Herb. Mus. Fenn. upptoges densamma under namnet *P. pulchellum*. Från nämnda floragebit finnes af den verkliga *P. pulchellum* åter exemplar från Onega-Karelen, hvilka fullständigt öfverensstämma med Bunge's originalexemplar från Altai. I systematiskt hänseende ansåg föredr. *P. pulchellum* böra uppfattas såsom en underart af *P. humile*, hvilken afviker genom större blommar, rikare hårlighet på fodret och mera sammanträngd blomställning. — Herr LINDBERG framhöll vidare att *Antennaria carpatica* borde afföras ur det politiska Finlands flora; vid granskning hade han näml. funnit, att de tvänne individer från Enontekis lappmark (Saanavaara, A. J. Malmberg. 1867), hvilka i *Herb. Mus. fenn.* betecknas med detta namn, i själfva verket äro *A. alpina* ♂. — Till publikation anmäldes: Mycologische Untersuchungen, I, von J. I. LINDROTH.

Den 3 april. Sällskapet beviljade följande resestipendier för instundande sommar: 500 mk åt fil. mag. W. BORG och stud. W. AXELSON för botaniska och zoologiska undersökningar i Kuolajärvi lappmark; 350 mk åt stud. E. HÄYREN för undersökningar rörande floran och vegetationen i Björneborgs-trakten; 300 mk åt fil. mag. A. LUTHER för planktonundersökningar i Lojo sjö (Reg. aboéns.); 125 mk åt stud. J. A. WECKSELL för botaniska undersökningar i Pusula och Pyhäjärvi socknar i Nyland. (Forts.)

AXEL ARRHENIUS.

Botaniska sällskapet i Stockholm d. 26 apr. Fil. dr. ASTRID CLEVE redogjorde för sina växtgeografiska och fenologiska studier 1896 å fjället Junkatjokho nära Sulitelma.

Sällskapet's resestipendium, 175 kr, delades mellan kand. H. HESSELMAN och kand. C. SKOTTSBERG för studier i Furusunds-trakten, hvarvid den förre skulle fortsätta sina påbörjade biologisk-fysiologiska undersökningar, den senare å löfängsväxter studera insekternas roll vid pollinationen och därmed samhörande frågor.

Den 27 mars. Dr. GUNNAR ANDERSSON höll ett föredrag om fotografering af växter, hufvudsakligen grundadt på egen erfarenhet. — Dr. ANTONI redogjorde för egna iakttagelser öfver mikrofotografering.

Fysiografiska sällskapet d. 10 apr. Prof. B. JÖNSSON refererade för intagande i Handlingarne en uppsats af doc. B. LIDFORSS, Studier öfver pollenslangarnes irritationsrörelser. I."

Den 8 maj. Doc. MURBECK refererade en del af sina undersökningar öfver ökenväxternas biologi.

Vetenskapsakademien d. 10 apr. Till medlem invaldes prof. JAKOB ERIKSSON.

Reseanslag. Lunds Botaniska förenings resestipendium å 135 kr. har tilldelats fil. kand. O. G. GERTZ för studier öfver anthocyanets förekomst hos Ölands och eventuellt Gotlands vegetation.

Reseanslag i Norge. Det akademiska kollegiet har af Rathkes legat i år utdelat åt kand. real. THEKLA RESVOLL 300 kr. för att anställa biologiska undersökningar på Dovre; åt kand. real. S. O. F. OMANG 200 kr. för hieraciologiska studier i det sydliga Norge; åt stud. med. IDAR HANDAGARD 180 kr. för att insamla Myxophyceer i Hardanger; samt åt stud. real. JENS HOLMBOE 340 kr. för att undersöka torfmossar i sydliga Norge. — Bland Norska statens stipendier för resor i Norge i år anmärka vi följande: 200 kr åt prof. N. WILLE för att göra insamlingar för de botaniska instituten; 100 kr. åt lærer ANDR. NOTØ till fortsatta undersökningar i Kvæningen; 100 kr. åt lærer S. K. SELLAND till botaniska studier i inre Hardanger; 150 kr. åt overlærer O. NYHUUS till fortsatta floristiska undersökningar af Osenbækkenet i Søndre Østerdalen.

Olof Gotthard Blomberg afled d. 8 apr. 1901 i Dunker. Han var född d. 16 nov. 1838 i Hardemo i Nerike, blef student i Upsala 1858, kyrkoherde i Dunker och Lilla Malma i Södermanland 1884. Han har skrivit åtskilliga uppsatser i Botaniska Notiser (1865, 67, 68, 71, 78 och 95) och i K. Vet. Akad. Öfvers. (1867), mest angående lafvar. Han deltog äfven i sammanställandet af lafvarne i "Pointskatalogen".

Petersen, O. G., Diagnostisk Vedanatomi af N. V. Europas Træer og Buske. 93 s. 8:o. København 1901.

Den, som ville med hjälp af honom tillgänglig litteratur söka bestämma ved, har nog erfarit åtskilliga svårigheter, som kanske icke ens undanröjdes af tillgängligt jämförelse-material. Som förf. är väl hemma i anatomen förut och ämnet blifvit af honom sjelfständigt behandladt, bör arbetet med sina 77 figurgrupper i texten blifva välkommet äfven utom Danmarks gränser.

Lindberg, H., Enumeratio plantarum in Fennoscandia orientali sponte et subsponte nascentium. Förteckning öfver ormbunkar och fröväxter vildtväxande och förvildade i Finland och angränsande delar af Ryssland. Antagen af Helsingfors botaniska bytesförening. Helsingfors 1901. 79 s. 8:o

Denna förteckning är uppställd efter Aschersons och Græbners Fl. Nordostdeut. Flachl. med en hel del synonymmer utsatta, och värdena variera från 1 till 10.

Bland de upptagna växterna märka vi t. ex.: *Sparganium affine* + *minimum*, *min.* + *muticum*. *Ruppia maritima* β *brevirostris* Agardh (*brachypus* J. Gay). *Carex dioeca* + *incurva* (Deinbolliana). *Salix Lapponum* + *rotundifolia*. *Actæa erythrocarpa* + *spicata*. *Potentilla argentea* f. *perincisa* Borbas och f. *perdivisa* B. *Alchimilla colorata*, *strigulosa* och *micans* Buser. *Cornus sibirica* Lodd. *Polemonium humile* (med var. *pulchellum*). *Euphrasia Fennica* β *brevidentis* Lindb. fil.

Karsten, P. A., Finlands Basidsvampar i urval. 186 s. 8:o, 9 tafl.

Detta arbete är n:o 1 af de "Floristiska Handböcker för nybegynnare", som Societas pro fauna et flora fennica börjat utgifva. Öfver de svenska svamparne hafva vi redan ett liknande arbete i KROK & ALMQUISTS Svensk Flora II, men i föreliggande arbete äro beskrifningarne något utförligare, karaktärerna vid öfversikterna ej alltid hemtade från samma organ. Detta jemte figurerna gör att arbetet kan finnas användbart äfven för dem, som hafva den svenska floran, men sakna de större specialarbeten, som förf. utgivit.

Wettstein, Rich. R. v., Handbuch der Systematischen Botanik. 1 Bd. Mit 762 Fig. Wien 1901 Franz Deuticke. — 7 K.

Förf:s afsikt med denna handbok är att lemna en möjligast kort öfverblick öfver växtriketens formrikeredom med särskild hänsyn till vår kännedom om den fylogenetiska utvecklingen. Därför framhållas hufvudsakligen de i utvecklingshistoriskt afseende viktiga typerna.

I den 48 sid. upptagande inledningen berör han principerna och metoderna för den fylogenetiska systematiken samt de systematiska enheterna. De yngsta enheterna, som ådagalägga sitt ursprung från en art genom ännu existerande öfvergångsformer, benämner han underarter (hos de odlade kallas de ofta racer). Varieteter bero på hos enskilda individ uppträdande, af yttre agentier förorsakade, icke eller i

ringa grad ärftliga egendomligheter. Med namnet mutation betecknar man hos enskilda individ uppträdande, till yttre orsaker icke refererande, ärftliga egendomligheter. Kan man icke se om det är en varietet eller en mutation, vill förf. kalla det en forma.

Lindman, C. A. M., Bilder ur Nordens Flora. Wahlström & Wistrand. Stockholm 1901. 3 kr. pr. häfte.

Just då detta häfte skall tryckas, fingo vi se början af nämnda arbete, som på sätt och vis är en förbättrad upplaga af "Svensk Botanik". Då dess redigering kommit i goda händer och förläggarna sörjt för god färgläggning och godt tryck, kommer det nog att blifva lika omtyckt af den stora allmänheten som Svensk Botanik. Arbetet kommer att innehålla 500 taflor.

De planscher som åtfölja första uppsatsen i detta häfte äro en gåfva af författaren till Botaniska Notisers läsare.

Botaniska Notiser för 1846

önskar undertecknad att få köpa.

C. O. Netzel,

STOCKHOLM, 6 Kammakaregatan.

Hos **Frans Svanström & C:o** Stockholm Myntgatan 1

kan erhållas:

Hvitt blompressningspapper	format 360×445 mm.	Pris pr ris	10—
Herbariepapper N:o 8,	hvit färgton 240×400	" " " "	4,50
" " " 11,	blå " 285×465	" " " "	7,75
" " " 13,	hvit " 285×465	" " " "	9,—

Obs. De båda sistnämnda sorterna användas vid Riksmusei Botaniska afdelning.

Innehåll.

ADLERZ, E., Några nya Hieracium-former och Hieracium-lokaler. S. 131. (Taf. 1—5.)

HEDLUND, T., Om ribes rubrum L. s. l. S. 155.

Literaturofversikt. S. 160.

Smärre notiser. S. 159.